

Wat hebben zangeres Belle Perez, televisiemaker Luk Alloo en VRT-gerechtsjournaliste Caroline Van den Berghe gemeen? Ze blijven alledrie thuis voor een aflevering van de razend populaire Amerikaanse televisieserie CSI: Crime Scene Investigation. Miljoenen mensen wereldwijd volgen wekelijks de reeks over het onderzoeksteam rond de cynische en eenzame forensisch entomoloog Gil Grissom. De realiteit is veel minder spannend. Vraag dat maar aan Karolien Van Dijck. Deze 28-jarige wetenschapster uit Ranst studeerde als eerste landgenote af als 'Master of Science in Forensic Science' aan de universiteit van Strathclyde in het Schotse Glasgow. Ze leidt nu het eerste onafhankelijk forensisch consultancy bedrijf 'Karvadi' in ons land en is forensisch docent aan de Hogeschool van Amsterdam.

Onze reporters **Guy Van Nieuwenhuysen** en **Kristin Matthyssen** spraken met de vrouw die als 9-jarig kind bij het moordspel van de scouts al absoluut wou weten wie er onder het witte laken lag.

Karolien Van Dijck.
"Die houding van 'Dat poppemieke zal het hier eens komen vertellen' leeft zeker."

GVA-foto Bert HULSELMANS

Karolien Van Dijck

leidt eerste onafhankelijk forensisch bureau van het land

"Als ik genoeg

Karolien Van Dijck is genetisch gemanipuleerd, zegt ze zelf. Haar vader werkte dertig jaar bij de gerechtelijke politie in het technisch lab. Hij eindigde als hoofdcommissaris bij de federale politie. Vader Van Dijck ging naar de plaats van het misdrijf om forensisch onderzoek uit te voeren. Dochter Karolien niet, zij herbejkt oude zaken vanuit het standpunt van forensisch wetenschapster.

"Thuis spraken we heel open over de onderzoeken van mijn vader. Als achttienjarige wilde ik daarom al naar Lausanne in Zwitserland, waar een universiteit voor forensisch onderzoek is. Mijn ouders overtuigden me om eerst scheikunde te studeren." Van Dijcks visie op het werk stemt overeen met die van de Oostenrijkse rechtsgeleerde Hans Gross, de grondlegger van de criminalistiek. Gross zei in 1924 al: "De speurder die zijn werk maar half heeft gedaan, heeft niets gedaan." Karolien zou het niet beter kunnen verwoorden.

Heeft die fascinatie er altijd ingezet? Keek jij als kind al op naar 'Dempsey en Makepeace' en andere politiehelden uit de 'eighties'?

Helemaal niet. Ik ben wel altijd bij de scouts geweest. Ik herinner me een moordspel. Ik was toen tweedeaarskabouter, een meisje van een jaar of 9. Er lag een lijk in een maïsveld met een wit laken erover. Terwijl alle kinderen dat zo aannamen en het spel meespeelden, wilde ik absoluut weten wie of wat er onder dat witte laken lag. Ik ben speciaal terugggegaan om het weg te trekken.

En?

Het was een stropop.

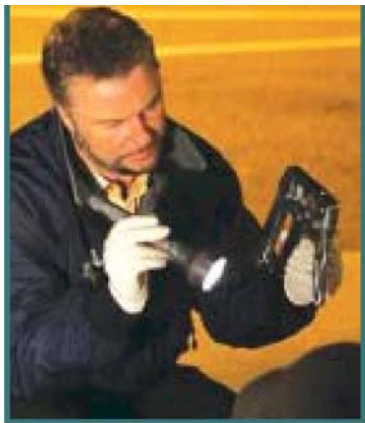
In je laatste jaar Scheikunde aan de Industriële Hogeschool in Geel moest je een stageplaats kiezen. Het werd geen klassieke plek, maar het Laboratorium voor technische en wetenschappelijke politie in Brussel.

Ik kreeg er de kans om een test die weggewassen bloed zichtbaar moet maken, te verbeteren. We hadden een Amerikaanse techniek, maar die werkte niet afdoende. Ik heb de methode vereenvoudigd en met het recept gespeeld tot het deed wat het moest doen. Het resultaat was een chemisch product dat speurders vernevelen, zodat de restanten van bloed in een lichtbron fluoresceren. Maar ik mocht en wilde ook mee naar de plaats-delict. Ik wou voor mezelf weten of ik nog zou slapen nadat ik een slachtoffer had gezien. Mijn eerste verdachte overlijden was nogal bizar. In de ene kamer van een appartement in Brussel lag het lichaam van een oudere overleden vrouw op een bed. In de andere had iemand zich opgehangen aan een radiator. Het kon om een moord en zelfmoord gaan. Achteraf bleek dat die vrouw een natuurlijke dood was gestorven, en de man zo aangeslagen was geweest dat hij zich van de weeromstuit aan de radiator had verhangen. Na die eerste afstapping had ik zoiets van: met dit soort beelden op mijn netvlies kan ik leven. De leidende officier van het lab, commissaris Gerrit Volckeryck, was tevreden met mijn werk. Hij vond het spijtig dat hij mij geen job kon aanbieden.

Je trok toen voor een hogere forensische masteropleiding naar de vermaarde 'University of Strathclyde' in Glasgow.

Uit een groep van 500 kandidaten werden 35 studenten geselecteerd. In april 2001 kwam het verlossend bericht dat mijn kandidatuur was aanvaard. Studeren in Groot-Brittannië is duur. Het inschrijvingsgeld alleen al bedroeg 5.000 pond. Van Glasgow heb ik weinig gezien, zo intensief was de opleiding. Vijf dagen op vijf, minstens van 9 tot 17u, maar de lessen liepen vaak uit tot 22u. Op die manier ben je er dag en nacht mee bezig. Dat is goed, want dan moet je het écht willen. We leerden haren, vezels, glas, lichaamsvochten, voeten vingersporen analyseren. Hoe we moeten omgaan met bewijsmateriaal. Hoe we dat intact kunnen houden - 'veilig stellen' heet dat in het jargon - tot op het einde van het onderzoek. De universiteit - enscenerende plaatsen-delict waarover we dan echte rechtbankrapporten moesten schrijven, die we in Glasgow voor een echte High Supreme Court Judge moesten verdedigen.

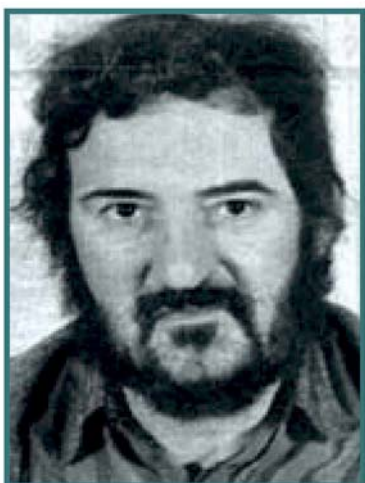
thuis kom, is het even CSI geweest''

Forensisch entomoloog
Gil Grissom in CSI.
Foto SBS

Het gerucht makend proces Biemans.
"Het was een fluitje van een cent om binnen te breken in dat appartement."
Foto Thomas LEGREVE

Peter Sutcliffe, alias
de Yorkshire Ripper, kon in de jaren 70
ondanks alle sporen die hij naliet, dertien
vrouwen vermoorden.
Foto GvA

Het klinkt als een macho-mannenwereld.

Integendeel! Er zaten maar zes jongens in onze groep, voor de rest waren het allemaal vrouwelijke studentes.

Een carrière bij de politie leek het logisch vervolg, maar die koos je niet.

Ik heb deelgenomen aan het examen van politiecommissaris. De eerste vier rondes was ik er door. Ik moest eigenlijk alleen de sportproef nog doen. Maar uit de gesprekken voelde ik dat mijn visie te ver van die van de Belgische politie stond. Ik vind sporenonderzoek buitengewoon belangrijk. Terwijl dat hier sinds de politiehervorming duidelijk niet prioritair is. Voor mij leek het vanzelfsprekend dat ik met mijn forensische opleiding in een labo zou gaan werken. Maar ik kreeg geen enkele garantie op labowerk, integendeel.

Je doceert nu forensisch onderzoek aan de hogeschool in Amsterdam, maar het voorbije jaar dook je ook al twee keer als onafhankelijke forensisch expert in assisenzaken op.

Na die ontgoochelende ervaring bij de politie heb ik alle advocaten in het Antwerpse die met strafrecht bezig zijn, gemaïld. Ik zat daar met al die kennis. Wanneer ik mijn ervaring toets aan het Brits model, waarvoor ik werd opgeleid, dan is het mijn oprechte overtuiging dat het gros van de Belgische materiële bewijsvoering voor een Britse rechtbank totaal onaanvaardbaar zou zijn. Wat ik doe als onafhankelijk forensisch expert zijn 'reviews' van oude dossiers. Ik vraag alle pv's van het labo, alle pv's van het sporenonderzoek, alle pv's van de afstapping en uiteraard alle foto's terug op. Dan begin je te puzzelen. Als forensisch expert moet je alle pistes openhouden. Niets is vanzelfsprekend, en de makkelijkste of meest waarschijnlijke piste is niet waardevoller dan de moeilijkste of minst aannemelijke. Vooringenomenheid is een menselijke eigenschap die ik er bij onze studenten probeer uit te drammen. Meester Kris Luyckx, vroeger nog mijn buurjongen in Ranst, was de eerste die reageerde op mijn mail. Hij vroeg me een review te maken over het moorddossier van de Essense dokwerker François Ooye. Ik moet altijd objectief blijven. Het is zeker ook niet de bedoeling om kritiek te spuien op het onderzoek van de politiemensen. Maar twee paar ogen zien meer dan één.

Je worstelde je ook door de zaak-Biemans in opdracht van de verdediging van Els Leemans. De advocaten vroegen je zelfs om in te breken in het appartement waarin de moord was gepleegd!

Met toestemming van de huidige eigenaar, hoor. Ik wilde aantonen dat je heel gemakkelijk en zonder sporen achter te laten binnen geraakte. Dat was een fluitje van een cent. Je moet het zelf maar eens proberen. Met een stuk plastic van een colafles gaat het heel vlot, op voorwaarde dat het veiligheidsslot niet is dichtgedraaid. Met een bankkaart lukt het niet, want die breekt.

Heb je al vaker ingebroken?

Dat niet. Maar ik weet wel dat de daders ook heel gemakkelijk via het veluxraam konden binnen komen. Dat heb ik thuis zelf uitgetest. Het lukt, maar het is wel een meer gewaagde manier.

Als je zo'n moordonderzoek hebt herbekeken, ontdek je misschien een totaal ander spoor.

Dat kan, maar wat de jury daarmee doet, is haar zaak. Ik breng verslag uit van mijn conclusie. Op het proces kan ik enkel maar komen vertellen wat ik heb vastgesteld. Als de jury tot een ander besluit komt, leg ik me daar bij neer. Mijn mening doet niet ter zake.

Je stak 160 uren in je review van het Biemans-dossier, maar je kwam maar vijf minuten aan bod met de inbraak-bevinding. Is dat frustrerend?

Helemaal niet. Ik weet dat ze met de rest van mijn vaststellingen ook aan de slag zijn geweest.

Een forensisch expert moet oog hebben voor detail.

Dat is de kunst. Wat voor de hand ligt, ziet iedereen. Je moet met een open geest een moordonderzoek uitvoeren en oppassen voor de tunnelvisie. Daarin schuilt het grootste gevaar. Dat je te snel een bepaald standpunt inneemt. Zoals Vledder in de Nederlandse serie Baanger.

Let je ook op de details als je een café of een winkel binnenstapt?

Vrienden merken dat vaak op: *Allez Karolien, dat jij dat gezien hebt!* Mijn oog viel daar op. Het 'out of the box'-denken werd er in Glasgow ingedruild.

Als onafhankelijk forensisch experte ben je vandaag nog een rariteit in België. Staat het buitenland verder?

Die aandacht voor forensisch onderzoek in Schotland is er gekomen na een reeks blunders in moordonderzoeken. Zo kon de Yorkshire Ripper, Peter Sutcliffe (58), in de jaren zeventig ongestoord dertien vrouwen op gruwelijke wijze vermoorden. Ondanks alle sporen die hij achterliet. Gelukkig stonden zijn laarzen nog achterin de auto toen hij van zijn laatste moord terugkeerde en bij een routinecontrole 'per toevallig' werd tegengehouden. Ook in Nederland kwam de bachelor-opleiding forensisch onderzoek er nadat justitie een paar keer met de billen bloot was komen te staan. Ook in België moet sinds enige tijd elk deskundigenonderzoek 'tegensprekelijk' zijn. De andere partij moet een tegenexpertise kunnen aanvragen. Maar de traditie is hier nog niet. Leuven heeft wel al een postacademische opleiding forensisch onderzoek. En aan het hoger instituut in Amsterdam waar ik doceer, studeren er nu ook al drie Belgen.

De forensische wetenschap evolueert voortdurend.

Het is een kat-en-muisspel met de misdadiger. Als een forensisch wetenschapper een methode ontdekt heeft om bepaalde sporen te vinden, zoekt de misdadiger nieuwe middelen om sporen te maskeren. Vroeger droeg geen enkele misdadiger handschoenen, nu doen ze het allemaal. Of liever: bijna allemaal. Want het is niet omdat misdadigers meestal handschoenen dragen, dat je geen onderzoek naar vingerafdrukken meer moet doen.

CSI wordt overal ter wereld uitgezonden. Is het ook jouw favoriete serie?

Als ik thuis kom, is het even genoeg CSI geweest. Ik heb gisterenavond in mijn bed nog tot elf uur een boek over voetspoorindrukken zitten lezen. Dat volstaat.

Jouw soort lectuur?

Ik was het aan het lezen omdat ik aan de studenten wil uitleggen hoe ze een gipsen voetafdruk moeten maken en interpreteren. Op dit moment ligt er een boek van assisenkenner Gust Verwerf op mijn nachtkastje, maar dat kan net zo goed een roman zijn. Ik vind CSI trouwens een verschrikkelijk programma. Ik ontdek alleen maar fouten. Het moet mooi overkomen op televisie. Chirurgen houden ook niet van ER of Spoed.

Zelf kijk ik liever naar Frost. Die norske detective vind ik een geweldige vent. Maar het blijft ontspanning, niks meer. Net zoals 'Silence of the lambs' of 'Seven'. Heerlijke films, maar en-

tainment. Het sporenonderzoek in 'Witse' is gewoon lachwekkend. Daar staat dan één iemand in een wit pak te poederen, terwijl de rest in gewone kleding rondloopt op de plaatsdelict. In de wereld van Witse gaan alle microsporen verloren.

Mogen makers van politseries bij u komen aankloppen voor deskundig advies?

Alsjeblieft niet. Het zou saai zijn om naar te kijken. Forensisch werk is een wetenschap. Dat vergeten veel mensen. Als ik aan het begin van het academiejaar naar de motivatie bij mijn studenten peil, is het vaak 'Het is eens iets anders'. Of: 'Het lijkt wel interessant.' Maar als ze dan bij glas onderzoek les krijgen over een radiale of een concentrische breuk, vinden ze dat saai. Als docente moet je ogen op je rug hebben. Voor vergelijkend inktonderzoek liet ik ze deze week met een scalpel twee stukjes snijden uit twee teksten. Die scalpels zijn vlijmscherp. De les is voor één student in het ziekenhuis geëindigd. Zijn vinger moest genaaid worden.

Zou je zelf het scenario voor de perfecte moord kunnen schrijven?

Die vraag heb ik bij de verdediging van mijn thesis ook gehad. Ik denk het niet. Ik kan ook fouten maken. Als je weet hoe je sporen moet vinden, weet je natuurlijk ook hoe je ze moet laten verdwijnen. Maar ik ben niet van plan om het uit te proberen. Ik ben overigens niet van alles op de hoogte. Forensische entomologie is niet mijn specialiteit.

Forensische wat?

Entomologie. Insectenkunde. Forensische entomologen kunnen aan de hand van de madden en ander ongedierte berekenen hoe lang een lijk er al ligt. Dat kan ik niet. Maar ik weet wel dat dergelijk onderzoek bestaat. Dat is belangrijk. Als je dat niet weet, laat je in een onderzoek opportuniteiten liggen. Het is door menselijk falen dat we bewijsmateriaal over het hoofd zien.

Als jonge forensische wetenschapper heb je in het wereldje van justitie snel een plaats verworven.

Ik dring me niet op. Die reviews van moordzaken zijn voorlopig nog mijn bijberoep. Maar het worden er wel steeds meer. En het zijn niet alleen assisenzaken. Ik krijg ook verzoeken van andere mensen, die zich op een of andere manier in de problemen hebben gewerkt, en vragen of ik hen kan helpen.

Had jij net zo graag criminologie gestudeerd?

Nee. De psyche van een misdadiger interesseert mij minder. Bij mij gaat het om een pure wetenschappelijke interesse.

Is forensisch expert een beroep met toekomst?

Als ik de advocaten mag geloven wel.

Je bent 28, maar ziet er door je frêle gestalte jonger uit. Word jij op de getuigen stoel soms geïntimideerd. Ik las dat tijdens het proces-Ooye advocaat-generaal lajtmann en de advocaat voor de burgerlijke partijen, Joris Vercreye, je hard en persoonlijk hebben aangepakt.

Ik ben nieuw. Die houding van "Dat poppemieke zal het hier eens komen vertellen" bestaat er zeker. Maar zolang ze het over persoonlijke zaken hebben, zoals leeftijd of mijn vrouw-zijn, beschouw ik dat als een compliment. Want dat betekent dat ze over mijn inhoudelijk werk geen zinnige opmerking kunnen maken.